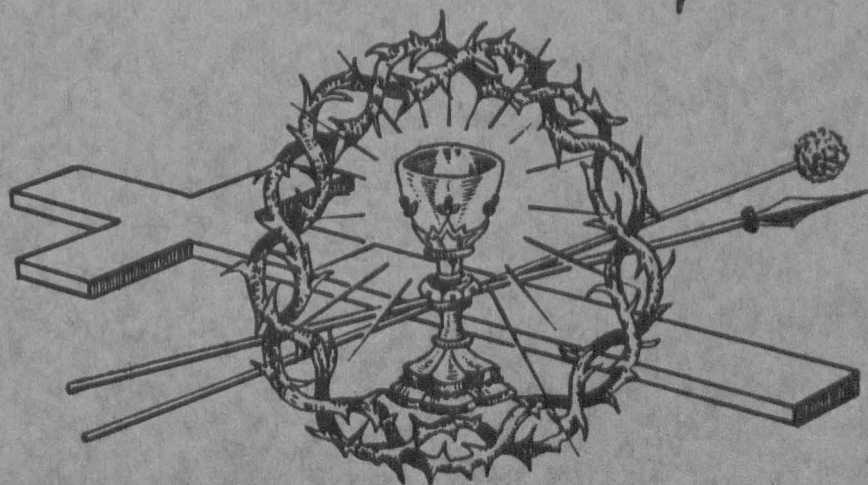

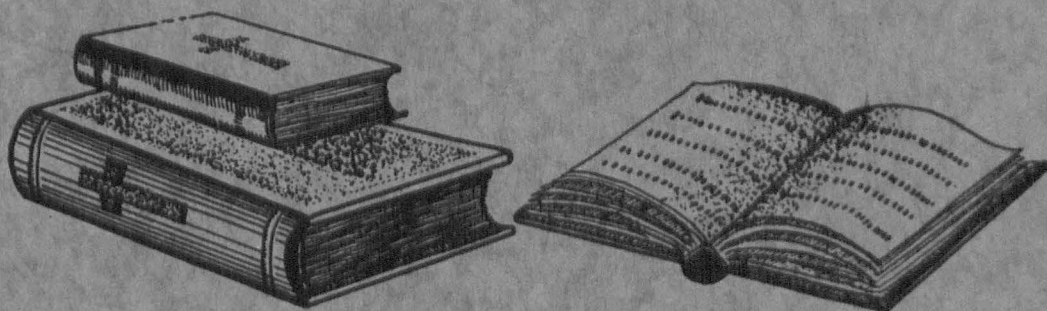
57.-

У.А.П.Ц.

БЮЛЕТЕНЬ

БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
АКАДЕМІЇ

БАВАРІА
1946

УКРАЇНСЬКИЙ
Б. 898...
МУЗЕЙ-АРХІВ

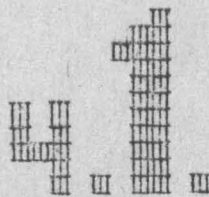
53.-

У . А . П . Ц .

ВНПТЕТЕНЬ

БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ

АКАДЕМІЇ

МЮХЕН 1946

З м і с т

1. Архиепископ Михаїл: Вступне слово	стор. I
2. Проф.Г.Ващенко: До історії духовної освіти в дореволюційній Росії	2
3. Проф.Д.Дорошенко: Православний Богословський Факультет у Варшаві	9
4. Проф.П.Колісний: Справи великої історичної ваги	12
5. Проф.В.Петрів: Статут Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ	13
6. Проф.Моралевич: План навчання Богословсько-Педагогічної академії УАПЦ	15
7. Богословсько-Педагогічна Академія	17
8. Правила прийому студентів до Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ	19

—•—

В І Д Р Е Д А К Ц І Ї

Випускаючи в світ перше число "БЮЛЕТЕНЯ", Редакція вітає сердечно всю українську людність на еміграції з відкриттям БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ У.А.П.П., цього найвищого закладу української духовної освіти на еміграції.

"Бюлетень Богословсько-Педагогічної Академії У.А.П.П.," як перший орган Академії, має переважно інформаційний характер, ставлячи своїм завданням час-від-часу інформувати вірних про стан і діяльність Академії. Але, крім того, тут друкуватимуться періодично й статті науково-популярного характеру, переважно з історії Церкви, духовної освіти; матеріали про видатних церковних діячів минулого тощо.

Отже, Редакція сподівається, що "БЮЛЕТЕНЬ" матиме не обмежену кількість читачів, а всі вірні читатимуть цей орган, цікавлячись життям Академії і питаннями ширшого церковно-історичного значення.

Хай буде милосердний Господь з усіма нами і пошле нам Своє Благословіння пізнати Істину Христової Науки.

Редакція.

"Всі народи, запледіть руками, скрикніть до Бога голосом радості. Бо Господь Всевишній - Страшний, Великий Цар усієї землі".

/Пс. 46, 2-3/.

Коли ці слова були сказані пророком Давидом, тоді лише один Ізраїль скрикував до Бога голосом радості, а всі інші народи скрикували до ідолів. Тільки тепер, коли світло євангелії осяяло усі краї землі, всі народи на всіх мовах піднесли до Бога радісну хвалу. Наш побожний нарід з ласки Божої не тільки не лишився мовчазним, а може одним із перших у своїх пращурах підніс хвалу Воскреслому Тресту Богу ще в часи раннього християнства. Та св. хвала на землях наших не могла замовкнути аж до наших днів, і якщо історичні умови і боротьба темних сил проти Бога іноді приглушували ті голоси хвали на наших землях, то тільки приглушували на деякий час. А коли тиснення тих сил зникало, то та Божественна Хвала з нашого Богоспасеного Києва покотилася такими могутніми хвилями луни, що її почули найдалші краї на північ, на схід, на захід і південь.

"Бог - Цар всього світу, співайте /йому/ розумно" /Пс. 46, 7/, - каже св. Давид. І наш побожний нарід став співати розумно з повним розумінням того, що робить. Уже за перших князів розпочинається духовна освіта при Церквах і монастирях. З'являються великі муки духа і слова. З Києва виходять цілі сотні проповідників Треста в рясах і без ряс. Сотні архиєреїв, як св. Дм. Туптало та інші, здобували свої духовні знання в київських монастирях, щоб подібно до апостолів понести його в ті краї, де ще досі тяжіла темрява поганства. Але духовна освіта не могла вміститися в монастирських мурах. Вона вийшла за ті мури і охопила весь наш нарід, так що в 16-17 століттях на Україні-Русі не то що чоловіки, але й навіть жінки й діти знали служби Божі напам'ять, як про те свідчать чукинци, що тоді подорожували по наших землях. І/

На жаль, лихоліття нищило і спотворювало пишні квіти тієї святої освіти. Але тільки на деякий час, бо дух прагнення нашого народу до Бога не завмирав: він купчився, набирав сили, мов та стиснена пара в котлі, щоб з новою, могутнішою силою вибухнути в слушний час. І такі надходили часи. Позстає Острозька Академія 16-17 віків, а за нею - Київська Могилянська Академія. Немає потреби говорити, що дали нашому народові оці високі учбові духовні заклади. Вони відомі цілому світові. Час матеріалістичних доктрин затиснув був їх на деякий час, але тільки затиснув, а не вбив. Наш нарід з давніх часів мав досить милу назву "Богоносця". Дух Божий перебував в самій його істоті, через те світ затиснути його міг, а вбити не зміг. Це ми бачимо хочби з того, що як тільки після довгих років безрелігійного виховання з'явилася перша мовчливість, той Дух вибився з такою силою, що від безбожництва лишилися тільки спомини. Релігійність нашого народу лежить поза умовами життя. Уоч би які обставини склалися для нього, вияв його духа позначається найперше в піднесенні слави Богові. Де зібралось два або три, там - перше бажання мати місце для молитви.

Тому не дивно, що спинившись на чужині, здавалося б, у безпорадному стані, наші люди будують навіть величні храми, як напр. у Міттенвальді, в Шляйхсгаймї /Баварія/ та ін. Не дивно також, що наш нарід в

І/ Подорож патріярха Єрусалимського Єремії і записки його архиєдіякона Маврентія.

особі найвищої своєї Професури і Архипастирів побажав мати й тут свою найвищу школу духовну — Богословсько-Педагогічну Академію. Це не є якийсь новотвір. Ні, це — наша свята традиція. Це — обличчя наших стремлень, наших змагань до пізнання істини.

Тому нема нічого дивного, що з такою зацікавленістю наша людність од верху до низу зустріла вістку про заснування на еміграції найвищої духовної школи нашої св. Церкви.

Дай Боже, щоб новозаснована Богословсько-Педагогічна Академія міцно трималася й зберігала традиції Київської Могилянської Академії, доповнивши їх добрим досвідом життя і духовної науки, та щоб і тут, на чужині, допомогла вона нашому народові досягти найвищого ступня духовного розвитку.

- - - -

Проф. П. Ващенко

ДО ІСТОРІЇ ДУХОВНОЇ ОСВІТИ В ДОРЕВОЛЮЦІЙНІЙ РОСІЇ

На еміграції українська Православна Церква після тимчасового занепаду знову відроджується. Мало того, вона стає одним з наймогутніших чинників національного відродження українського народу.

Тому питання про підготовку висококваліфікованого духовництва набуває тепер особливо великого значення. Цілком зрозуміло, що в таких умовах повстало питання про заснування на еміграції Православної Богословської Академії.

Всяка творчість в галузі культури мусить бути так або інакше зв'язана з попереднім досвідом.

Отже, перед ініціаторами заснування Академії повстає питання, який саме досвід використати східньої чи західньої Церкви, чи може той і другий.

Щоб обгрунтовано відповісти на це питання, дамо короткий огляд стану духовної освіти в дореволюційній Росії.

Беремо не Україну, а Росію в цілому, бо засади й форми освіти у всій Російській імперії були скрізь ті ж самі. Ми вкажемо також і на незначні різниці на Україні, що залежали від місцевих умов.

I.

Духовні школи в дореволюційній Росії поділялись на нижчі, середні і вищі.

Нижча — це Духовна Школа, що іноді називали бурсою; середня — Духовна Семінарія і Єпархіяльна Дівоча школа; вища — Духовна Академія.

Нижча духовна школа серед інтелігенції, особливо ліберальної, мала дуже недобру славу. Особливо цьому сприяли "Ечерки-бурси" Помяловського. Письменник малює в своїх нарисах жахливі картини жорстокости відношення педагогів до учнів, дикости бурсаків, жорстокого знущання сильніших учнів над слабшими. Але все це більше характеризує середину 19 стол. і то не в цілій Росії. Бурса після реформ 60-их років нічим не нагадувала бурси Помяловського, особливо на Україні. Старі українські священики, що вчилися в духовній школі, в 70-их роках 19 стол. згадують її як школу більш-менш гуманну. Фізичних кар в ній не вживалося, карали лише карцером і то дуже рідко.

Дехто з старших священників навіть з примістністю згадує роки перебування в бурсі. Училися в ній переважно діти духовництва і невелика кількість т.зв. світських дітей, переважно заможного селянства /на Україні діти козаків/. Духовна школа мала чотири класи й за програмою навчання відповідала першим чотирьом класам гімназії. З другої класи починалось навчання латинської і грецької мов. На початку 20 ст. була введена німецька мова.

В порівнянні з навчальним планом гімназії в духовній школі було більше відведено годин для навчання релігії і співів /церковних/. Більшість учнів жила при школі в інтернатах, порівнюючи досить добре устаткованих. Життя учнів було суворо унормоване, харчування здорове й достатнє.

Видатки на утримання гуртожитків при духовних школах були покладені на церкви й духовництво. Тому останнє мало право догляду над бурсами через періодичні з'їзди і спеціальне представництво. Це безперечно сприяло раціональному використанню коштів, призначених на гуртожитки, і створенню для учнів належних побутових умов.

Зловживання з боку адміністрації коштами, призначеними для гуртожитків, були винятками. Виходити в місто з інтернату учні могли лише за дозволом вихователів.

Це безперечно було причиною одноманітності у враженнях учнів і пригнічувало їх психіку. Щоправда, адміністрація духовних шкіл од часу до часу організувала для учнів вечірки з декламаціями і співами. На них запрошувались іноді й гості. Але цього, звичайно, було мало. Причиною деякої депресії було також схолястичне навчання класичних мов. В цьому духовні школи не відрізнялись від класичних гімназій, де також навчання класичних мов було для учнів нудним /доповідь Зінківського на Київському з'їзді по питаннях середньої школи в 1916 р./.

II.

Середня духовна школа, Семінарія, мала 6 клас: чотири загальноосвітні і дві богословські.

Призначення Семінарії — готувати священників. Перші чотири класи Семінарії за програмами навчання відповідали старшим чотирьом класам гімназії з двома класичними мовами. На природничі науки в Семінарії було призначено по менше годин, зате в учбовий план було включене Святе Письмо, історія філософії, логіка та психологія.

В богословських класах продовжувалось навчання класичних мов і Святого Письма. Із богословських наук вивчались: догматичне богослов'я, християнська етика, порівняльне богослов'я, пастирське богослов'я, історія церкви, літургія і гомілетика. Крім того, в богословських класах вивчалась педагогіка й методика навчання в початковій школі.

При духовних семінаріях звичайно існували тзв. зразкові школи, де семінаристи відбували пасивну і активну педагогічну практику.

Духовна Семінарія не гірше, ніж класична гімназія, готувала учнів до вступу в університет і спеціальні технічні школи.

Багато видатних російських учених середню освіту здобули в духовних семінаріях. Між ними в першу чергу треба назвати найкращого російського історика В.І.Ключевського і найвидатнішого російського фізіолога І.П.Павлова. Обидва вони — вихованці Рязанської Духовної Семінарії.

Багато бувших вихованців духовної семінарії вчилися в сільсько-господарських і ветеринарних інститутах і виходили відтіля добрими агрономами і ветеринарами. Принаймні, від професорів тих інститутів доводилася чути, що Семінарія дає кращу підготовку, ніж середні сільсько-господарські й реальні школи.

Це можливо пояснюється тим, що в Семінарії викладались філософія та логіка, що сприяє глибшому розумінню спеціальних дисциплін. Крім того, розвитку формальних здібностей мислення сприяли й богословські дисципліни, що вимагають для свого розуміння глибокого розумування. Щодо Святого Письма, то воно розвиває здібності вдумливого відношення до тексту і аналізу його.

З огляду на те, що в 60-их – 70-их рр. багато семінаристів вступало до вищих світських шкіл і церкві загрожувала небезпека залишитись без кваліфікованого духівництва, уряд дозволив семінаристам вступати лише до 3-х університетів: Юр'євського, Варшавського і Томського.

В Семінаріях так само були гуртожитки, але життя в них було далеко вільніше, ніж у бурсах. Семінаристи мали право до 7–8 год. вечора ходити до міста; вимагалось бути в інтернаті лише в нічні години та підчас шкільних занять. Але семінаристи часто порушували це правило: бували в театрах, на концертах тощо.

Тому життя семінаристів було більш-менше різноманітне. Перебування в інтернаті не пригнічувало їх психіки, а сприяло розвитку товариських відношень в різних формах. З цим зв'язане процвітання в семінарії церковних співів.

Семінарський хор звичайно був найкращий в більшості губерніяльних міст.

В деяких семінаріях досить довго підтримувались своєрідні звичаї, що сприяли культивуванню хороших співів.

Так, напр., в Полтавській семінарії ще в 80-их рр. був звичай організованих "рекреацій"...

Коли наступили теплі весняні дні й природа розпускалає в усій своїй пишній красі, семінаристи на годинах старого ректора – протоієрея просили дозволу на "рекреації". Це робилося так: Підчас лекції ректора на задніх партах, де звичайно сиділи більш дорослі семінаристи декілька з них стриманими басами гуділо: "рекреації, рекреації".

– Чого діти хочуть? – запитав ректор.

– Діти хочуть "рекреації" – відповідали баса і тенори.

– Не можна, треба ще вчитись.

– Рекреації, рекреації, – дружно гудів семінарський хор.

– Ну, нехай будуть рекреації, – згоджувався ректор.

Після цього в призначений день семінаристи з адміністрацією й учителями направлялись в чудовий монастирський ліс. Туди ж привозили закуски і пиво.

"Рекреація" починалась грою в м'яча. Відкривав її сам ректор, що першим бив м'яч. Різноманітні ігри семінаристів переплітались з чудовими хоровими співами. Послухати їх і подивитися на розваги молоді приходило й приїздило багато людей з міста. Приїздили навіть архієрей та губернатор.

Розваги тривали звичайно днів три, після чого семінаристи зі свіжими силами повертались додому.

В семінаріях звичайно живіше, ніж в гімназіях, бив живчик політичного й громадського життя. Найбільше поширені були тут народницькі течії. Багато письменників і публіцистів народницького напрямку вийшли якраз із Духовних Семінарій.

Причина цього полягає в тому, що виключна більшість семінаристів була безпосередньо зв'язана з селом.

Народництво українських семінаристів мало взагалі більш тверезий характер, ніж народництво російських семінаристів. Так, напр., на Україні серед семінаристів майже зовсім не було толстовців.

Народництво українських семінаристів мало яскраво національний характер. Вони не тільки шанували українські народні традиції, але й прагнули до національного відродження України.

Розвиткові національної свідомости серед українських семінаристів багато сприяла народна пісня.

Прикладом може бути Полтавська Семінарія, що в національному рухові України відіграла велику роль. Тут співи викладав відомий на всю Полтавщину й за межами її талановий диригент і знавець української музики Г.М.Ризенко. Він створив із семінаристів чудовий хор, з яким, крім пісень російських, німецьких композиторів, співав багато пісень українських. Виконання їх було таке гарне, що навіть по-русифікаторському настроєна адміністрація семінарії та міська влада не наважувалася заборонити їх. Через семінаристів кращі українські пісні ширилися серед селянських мас і серед підгородного міщанства, підносячи їх естетичний смак і національну свідомість. Крім того, Ризенко мав досить велику українську бібліотеку й випишував деякі галицькі видання. Цю літературу він давав читати довіреним семінаристам.

Тому українські семінарії дали чимало національних громадських діячів. Між іншим з Полтавської семінарії, як відомо вийшов Симон Петлюра.

III.

Аналогічну, хоч може трохи й меншу роль в національному відродженні України відігравали Єпархіальні Жіночі Школи.

До двадцятого сторіччя вони мали шестирічний курс навчання, а з перших років двадцятого — семирічний. За програмою вони майже відповідали дівочій гімназії, з тією різницею, що в більшості єпархіальних шкіл не було чужих мов. Зате в них порівнюючи добре було поставлене навчання жіночого рукоділля /шиття, вишивання і т.ін./, а також педагогіка та методика навчання в початковій школі.

При єпархіальних школах, як і при семінаріях, були зразкові школи, часто досить добре поставлені.

Єпархіальні здебільшого жили в інтернатах, що деякою мірою нагадували інтернати інститутів шляхотних дівчат, тільки були простіші за них. Єпархіялкам не вільно було самим виходити за місто. Вони ходили гуляти парами під доглядом паломних дам.

Єпархіальні школи давали досить добру підготовку до педагогічної роботи. Вони випустили досить багато гарних вчительок, що добре розумілися на педагогічній роботі, любили її й віддавали їй свої сили.

Так само серед єпархіялок було значно більше свідомих українок, ніж серед гімназисток. Як і в семінарії, тут також плекалась українська народна пісня.

IV.

Коли нижчі і середні духовні школи на Україні за складом учнів були українськими, Духовні Академії, а серед них і Київська, мали мішаний національний склад студентів.

В дореволюційній Росії було чотири Духовні Академії: Київська, Петербурзька, Московська і Казанська. В усіх Академіях учились українці; порівнюючи менше училося в Казанській Академії. Мало того, в адміністрації була помітна тенденція найздібніших українських семінаристів посилати не до Київської, а до Московської і Петербурзької Академії. Всі Академії, що існували в дореволюційній Росії, мають історичний зв'язок з Київською Могилянською Академією, що була не тільки зразком для вищої духовної школи Московщини, але й бувші вихованці її були фактичними основоположниками й організаторами Академії в Росії.

Духовні Академії ставили перед собою дві мети: підготовку вищого духівництва і викладавців середніх і почасти нижчих духовних шкіл.

Академія мала два відділи: словесний і історичний. На словесному відділі студіювалась слов'янська філологія та історія всесвітньої і російської літератури; на історичному – російська та всесвітня історія. Із мов, крім латинської і грецької, студіювалась також мова старо-герейська.

Сбов'язковими для всіх були богословські предмети /догматичне богослов'є, християнська етика, патристика та ін./, історія філософії, метафізика, логіка, психологія і педагогіка.

Тим часом, коли в більшості російських університетів до революції не було навіть курсу педагогіки, в Академіях була навіть окрема катедра педагогіки.

В склад студентів можна було вступити лише по конкурсу. До конкурсних іспитів допускались лише ті, що закінчили духовну семінарію по першому розряду /4–5 учнів на класу/. Майже всі студенти Академії отримували досить велику на ті часи стипендію й жили при Академії в інтернаті.

Побутові умови були дуже добрі. Студентам зовсім не доводилось дбати про свої матеріальні потреби. В певний час приходили в Академію кравець і швець, знімали зі студента мірку, через якийсь час кравець приносив одягу для примірки, а потім приносилось готове вбрання і взуття. В суботу студент знаходив на своєму ліжкові чисту білизну, переддався, брудну білизну кидав на підлогу, хтось її забирав, а в суботу знову приносив чисту.

Невідома рука також чистила взуття студента, бо коли він прокидався, його взуття було вже почищене, стояло перед ліжком.

Навіть ліжка не застеляли студенти, – це все робили здебільшого невідомі їм люди. Раз на місяць технічні робітники приносили в кімнати призначені для занять студентів папір, слівці, ручки й чорнило, й розкладали це все на столах, за якими мали працювати студенти. Це також робилось здебільшого у відсутності останніх.

Все це, звичайно, дуже шкідливо відбивалося на вдачі студентів: виробляло в них непрактичність, недбальство й неохайність в побуті. Особливо непрактичність і недбальство в одязі й побуті відзначались студенти Московської Академії. Кияни і Петербурзьці хибували на це значно менше. Але разом з тими така організація побуту студентів давала їм можливість найбільше часу прив'язувати студіям.

Склад професури в Академіях стояв на досить високому рівні. В кінці 19. і на початку 20 ст. в Московській Академії працювали м.ін. такі професори: відомий історик В.І.Ключовський, академік С.Голубінський, Киптерев, автор знаменитої дисертації про патріарха Нікона, філософ А.І. Введенський, відомий ексегет Муретов, каноніст Заозерський, професор патристики І.В.Попов, психолог П.П.Соколов та інш. В Петербурзькій Академії викладали: відомий знавець східних і африканських мов Болотов, історик Глибоковський, містично настроєний глибокий богослов єпископ Теофан. Між професорами Академії траплялись з надзвичайно широкою ерудицією й різнобічними науковими інтересами. Особливо звертає на себе увагу з цього погляду монах – професор Фроленський. Це був глибокий богослов і поряд з тим талановитий математик і фізик.

Уже після революції він виступав в Академії Наук і своїми знаннями в галузі фізики здивував тодішніх академіків.

Дуже багато часу присвячували студенти писанню рефератів т.зв. "семестряків". Протягом перебування в Академії кожен студент мусів був написати 9 таких рефератів.

Вимоги до них ставились досить високі. Треба було перш за все досить багато попрацювати над літературою. Мінімум її радив професор, ширшу літературу студент мусів підшукати сам.

В "семестрякові" треба було виявити вміння ґрунтовно аналізувати матеріал і робити з нього висновки.

Особливо високо цінувалась праця над першоджерелами /тексти Св. Письма, тексти грецьких і латинських авторів, твори Отців Церкви, літописи і т.інше/.

Високі вимоги ставились і до мови рефератів з погляду її літературної поправности і стилю /про грамотність не кажу, бо середня школа тоді взагалі не випускала безграмотних людей/.

Студенти, що добре написали всі 9 "семестр-яків", допускались на четвертому курсі до написання кандидатської дисертації. Це була серйозна наукова робота, що провадилась під керівництвом професора, у якого студент брав тему.

Деякі дисертації вимагали самостійної дослідницької роботи, так напр. для написання дисертації на тему: "Буддизм в Калмикії" студент мусів: на місці дослідити побут і вірування калмиків.

Звичайний розмір кандидатської дисертації, /принаймні, в Московській Академії/ був 600-800 писаних сторінок. Студенти, що добре, або задовільно написали кандидатську дисертацію, одержували ступінь кандидата богословія. Ті з кандидатів, що з усіх предметів академичного курсу, з усіх 9 рефератів і за кандидатську роботу мали високі оцінки одержували звання магістрантів і допускались до написання магістерської дисертації.

Остання вимагала багато часу і праці. Як напр., можу вказати на дисертацію І.Я.Чаленка на тему: "Незалежність християнської етики від вчення грецьких філософів".

Над цією роботою Чаленко дуже ретельно працював 15 років. Складається вона із двох томів: перший, сама дисертація, має 900 друкованих стор., друга - бібліографія /назва джерел і короткий зміст їх/ має 600 стор.

Після успішної оборони магістерської дисертації, кандидат одержував учений ступінь магістра і мав право писати докторську дисертацію.

Докторами богословія в дореволюційній Росії були майже виключно професори Академії з солідним стажем. Між єпископами я знав лише Антонія Храповицького, що мав звання доктора "гоноріс кавза".

В політичному житті студенти Духовних Академії брали участь, але значну меншу ніж студенти університетів. Те ж саме треба сказати про український національний рух.

В Академіях були українські національні земляцтва. Вони звичайно улаштували щороку Шевченківські свята з читанням дсповідів, декламаціями і співами, діставали й читали українську літературу. На початку 30. стол. досить яскраво працювало українське земляцтво в Московській Духовній Академії. Найдіяльнішим членом його був Андрей Левицький, брат єпископа Парфентія, відомого перекладача Євангелії на українську мову. На жаль, цей палкий український патріот помер ще будучи студентом.

А взагалі Духовні Академії в порівнянні з семінаріями дали мало відомих українських діячів і з них найбільш відомі - Чехівський і Цепот'єв.

Яких же людей випускала Духовна Академія і що вона їм давала?

Перш за все не можна заперечувати того, що Академія давала досить високій розвиток т.зв. формальних здібностей мислення, тобто здібностей логічного мислення.

Разом з тим Академія розвивала здібності ясно, чітко й послідовно висловлювати навіть найскладніші думки. Такі вчені, як Кудрявцев, Введенський, Соколов П., що вийшли з Академії вміли чітко, ясно і приступно подати найскладніші думки в галузі філософії та психології. Цю рису інтелекту вихованців Академії м.ін. відзначив історик В.І.Ключевський.

На зборах професорів і студентів Московської Академії, що на них був поставлений реферат студента Л., Ключевський, вислухавши реферат сказав приблизно так: "Я з великим задоволенням вислухав реферат.

В особі прелегента я бачу типового вихованця вищої духовної школи. В рефераті відчувається стиль думання Сперанського: ясність, чіткість, послідовність, міцна логіка".

Праця над текстами Св. Письма та над творами грецьких авторів і Отців Церкви особливо розвивала аналітичні здібності, а такі дисципліни як апологетика, порівняльне богослов'я, історія розколу і сектанства розвивали критичне мислення та діалектичні здібності.

Тому вихованці Академії легко опановували нові дисципліни і нові для них галузі практики.

В порівнянні з іншими школами дореволюційної Росії, Академія давала добру підготовку до педагогічної роботи як в галузі теорії, так і практики.

Другим після К.Ушинського, педагогом-теоретиком в дореволюційній Росії треба визнати вихованця Академії, Каптерева. Його прекрасно написані "Дидактичні нариси" та "Педагогічна психологія" відзначаються широкою ерудицією, глибоким розумінням психіки дитини й педагогічного процесу. Багато академістів працювало в учительських інститутах, де вони були директорами, викладавцями педагогічних дисциплін або літератури. Так само дуже багато академістів були директорами та інспекторами народних шкіл.

Це те позитивне, що давала Академія. Але багато було й негативного.

Критичне мислення, що його розвивала у студентів Академія, дуже коштувала ризика інтелекту, але при певних умовах і в певних межах. Вона корисна тоді, коли людина твердо стоїть на якихось глибоко продуманих засадах, коли вона має вироблений світогляд.

Виробленого світогляду, побудованого на тривких засадах, більшість академістів не мала. Критицизм їх мав характер скептицизму, що межувало з агностицизмом.

Все це треба взяти до уваги, приступаючи до організації Богословської Академії на еміграції. Від того, як буде організована Академія, залежить значною мірою майбутній розвиток Української Автокефальної Православної Церкви. Тому треба взяти від старого те, що в ньому було доброго й в той же час не повторити старих помилок.

В організації старих Академії додатним було те, що вони, ставлячи перед собою за мету виховувати вище духівництво, в той же час виховували майбутніх педагогів. Таке сполучення двох завдань цілком природне, бо кожний справжній пастир є разом з тим і педагог.

Позитивним в старій Духовній Академії треба визнати також те, що це була окрема школа. Підготовка пастиря церкви вимагає не тільки озброєння його певними знаннями, а й вироблення високого релігійного настрою та християнських рис вдачі. Пастир мусить бути високим зразком для пастви.

Для того, щоб досягти цього, потрібна добре продумана і уплянована система виховних засобів, невелика порівняльно кількість студентів і наявність вихователів, що стояли б близько до вихованців.

Як показав досвід старих Академії, рішучу роль в підготовці пастирів церкви відіграв склад професорів. Вони самі мусять бути глибоко релігійними, бо дати іншим те, чого сам не маєш неможливо.

ПРАВОСЛАВНИЙ БОГОСЛОВСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
У ВАРШАВІ

Ця коротка замітка про Православний Богословський Факультет при Варшавському Університеті написана мною на основі спогадів з часу моєї праці в ньому в 1936 до 39 рр. На жаль, не маю при собі ніяких друкованих матеріалів, через те в моїй замітці можуть бути пропуски й неточності, бо все доводиться брати з пам'яті. Але мені хочеться подати хоч в загальній формі відомості про цю установу, яка в історії православного церковного життя в Польщі перед останньою війною відіграла свою роль. Може пізніше хтось, маючи під рукою докладніші відомості про православний богословський факультет у Варшаві, напише про нього докладніше.

Як відомо, Польща на основі Ризького договору 1920 р. придбала частину українських і білоруських земель /Уолмщина, Західня Волинь, Полісся, Гродненщина й частина Мінщини/, де знайшлося понад 4 міль. православного, головню українського населення. Було створено Автокефальну Православну Церкву, на чолі якої став митрополит, спочатку Юрій Ярошевський, пізніше Діонисій Велединський. Митрополит Юрій був замордований фанатиком московського православ'я Латишанком, який мстився саме за переведену митрополитом автокефалію. Покійний митрополит був українець з роду, вихованець Київської Духовної Академії, член української студентської громади й співробітник "Записок Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові". Це була людина сильної волі, енергійна; можна було сподіватись, що під його управою Православна Церква у Польщі набере яскравіший український характер, врахавши на перевагу українців серед православного населення. Але доля судила інакше. Наступником митрополита Юрія, став митрополит Діонисій, з родом великорус з Муромщини, людина розумна, тактовна, яка на становищі єпископа в Крем'янці на Волині виявила повне зрозуміння для українських національних інтересів.

Для виховання кадрів православного духовенства в Польщі, відчувалася сильна потреба в заложенні вищої духовної школи. Така школа й була заснована в 1924 р. під назвою: "Богословського Православного Студіума" при університеті Йосифа Пілсудського у Варшаві. В цьому університеті існувало вже два богословські факультети: римо-католицький і протестантський. Православний Студіум мав бути третій. Названо його скромним ім'ям "студіум", з тим, щоб згодом перетворити в факультет, але він так залишався і до кінця лиш студіумом. Хоч він входив у склад університету, підлягав звичайним університетським властям, лекції відбувалися в аудиторіях університету і т.д. але підлягав безпосередньо міністерству освіти, і ця залежність виявлялася в тому, що міністерство само призначало декана, іменувало професорів і взагалі регулювало життя студіума. Усі професори були контрактові, і контракт закрючувався завжди лише на один рік. Це давало міністерству можливість усувати небажаних професорів просто через неоновлення з ними контракту, і вони тоді автоматично виходили з складу професорської колегії. З цього, як бачимо далі, міністерство робило широкий ужиток.

Наука на Православному Студіумі відбувалася польською мовою; тільки для початку для професорів, які ще не опанували польської мови, дозволялося викладати в мовах українській або російській, але згодом, з переведенням повної, коли так можна висловитись польонізації в Студіумі, цих виїмків більше не робилося. Взагалі мова викладів була слабким місцем у науковому житті школи: значна частина професорів були чужинці, які зовсім не знали польської мови /греки, грузини/; мова

їхніх викладів була часом жаклива і служила предметом добродушних жартів з боку слухачів. Спочатку в офіційному органі Студіума "Еккліа" допускалася в наукових статтях мова українська й російська, але згодом і тут заведено мову виключно польську.

Деканом Студіума призначено від самого початку митрополита Діонісія, який і залишився на тім пості до кінця, себто до війни. Професорський склад мінявся майже кожного року. Здебільшого професорів усувано з причин так би мовити, політичних, особливо це переводилось перед самою війною, коли настав гострий польонізаційний курс, і коли усунуто ряд професорів росіян, а замість них наставлено "православних поляків". Про це буде мова далі. Професори були такі: Митрополит Діонісій викладав християнську археологію /асистентом при ньому був Кирилович/; церковно-слов'янську мову викладав проф. Ів. Огієнко /усунений в р. 1930 чи трохи пізніше - не можу точно пригадати/; по його уступленні викладав церк.-слов. мову доцент Ів. Коровицький. Історію церкви викладав якийсь час спочатку В'ячеслав Заїкин; від р. 1928 викладав історію церкви проф. Сл. Лотоцький, а від 1929 р. також проф. Василь Біднов; по його смерті 1935 р. заступив його з весни 1936 р. проф. Д. Дорошенко; канонічне право викладав проф. Зизикін /проф. Московської Духовної Академії/; християнську філософію проф. Микола Арсен'єв, що одночасно викладав у німецькому університеті в Кенігсбергу; догматичне богослов'я - проф. єпископ Вотос /грек/; новий завіт - проф. Зазденас /грек/; патрологію - проф. архим. Григорій Перадзе /грузин/; старожидівську мову - проф. Кисілевський /буковинець/; гомілету - доцент Кулаковський; сектантство - проф. Давидовський, пізніше проф. Ол. Лапинський; українську мову /перші роки/ проф. П. Зайцев; білоруську мову /теж на початку/ доцент Станкевич. Деякі дисципліни студенти мали слухати на спільному філософському факультеті /всесвітня історія, література, мистецтво, психологія, педагогіка/.

Визначними силами з-поміж професорів були: проф. Арсен'єв, великий знавець християнської філософії, учений з світовим ім'ям, який перфектно володів англійською, французькою й німецькою мовами, виступаючи з доповідями цими мовами на світових конгресах. Як людина визначався високими прикметами душі і був загальнолюблений студентами. Таким же визначним фахівцем в обсягу патрології був архим. Перадзе, знавець численних східних мов, який відкрив у своїх подорожжах по Сирії, Палестині і Синаї ряд цінних рукописів з перших віків християнської ери; під час німецької окупації був замордований Гестапо. Він також був дуже популярний серед студентів, так само як і проф. Біднов. Третьою визначною силою був проф. Ол. Лотоцький, відомий український учений і діяч. Щодо національності професорів, то більшість була українці: Огієнко, Коровицький, Заїкин, Лотоцький, Біднов, Дорошенко, Кисілевський, Тапинський, Зайцев, Кирилович. За ними йшли росіяни: Арсен'єв, Зизикін, Кулаковський.

Більшість студентів були українці з Волині й Холмщини. Вихованці духовної семінарії в Крем'янці; далі йшли білоруси, абсолюенти духовної семінарії у Вільні; було кілька росіян з Польщі й сусідніх балтійських держав /напр. з Естонії/ були студенти румуни й югослав'яни. В 1930-х роках було на Студіумі коло 120 слухачів, перед війною число їх зросло до 180. Від самого початку при Студіумі було засновано інтернат для студентів, який містився в окремому будинку коло митрополії й собору на Празі /Зигмунтовська вулиця/. В інституті була своя домована церква, дуже гарно обладнана. Студіум мав свою власну бібліотеку, яка дуже збільшилася потому, як до неї перевезено книжки із зачиненої в 1938 р. бібліотеки духовної семінарії у Вільні. Напередодні війни бібліотека нараховувала понад 30.000 томів. Вона вся загинула від бомби, яка зруйнувала увесь будинок в університетській садибі, де містилися ректорат, деннати, аудиторії й бібліотека Православного Студіума.

Студіум давав своїм абсолювентам титул магістра теології. Кожного року випускалося по 3-3 десятки абсолювентів, які здебільшого висвячу-

валися на священників, і таким чином збільшувалося число православного духовенства з вищою богословською освітою.

Як я вже згадував вище, життя і розвиток Православного Богословського Студіума в значній мірі були умовлені впливами загальної польської політики, яка у відношенні до Православної Церкви за останні роки перед війною прийняла гострий колонізаційний курс. Коли я прибув р. 1936 до Варшави і розпочав свої виклади на Студіумі /моя вступна лекція на тему "Місце історії Церкви в загальній історії" відбулася 29.4.1936/, я спостеріг ознаки цього курсу вже і в житті Студіума. Студенти, які мешкали в інтернаті /а таких була переважна більшість/, були взяті під особливу опіку, яка мала намір виховати з них лояльних польських громадян, православних священників - поляків. Життя їх було оточене певними вигодами, їх добре годували, водили до польських театрів, але старалися виховати в польському дусі. Не знаю, наскільки керівникам інтернату це в дійсності удавалося, але, здається, що ця система з погляду педагогічного не давала добрих наслідків, а навпаки - вела до певної деморалізації студентів, що виявлялося не раз уже по тому, як вони кінчили студію, висвячувалися й діставали парافی. Але ж були наслідки загальної політики польського уряду щодо національних меншостей, а в першій лінії - щодо українців; їх старалися так би мовити розкласти морально і задля цього не цуралися ніяких способів; особливо в останніх роках перед війною антиукраїнський курс досяг своєї апогею.

Коли я вступив до професорської колегії Студіума, то вже перед тим було два чи три випадки усунення небажаних з політичного погляду для польського уряду професорів. Так було усунуто проф. Огієнка. Здається, що він завинив сам через свою необережність. В 1937 р. було переведено "чистку" через усунення двох професорів росіян: проф. Арсенєва і доц. Кулаковського. Тяжко навіть зрозуміти, чому властиво усунуто цих двох абсолютно лояльних людей, при тім одного з них - проф. Арсенєва - визначного вченого. Мабуть просто хотіли очистити місце для більш бажаного елемента, для людей, які виступали як "православні поляки". Такими були: жарш за все нововисвячений єпископ Тимофій Шретер, син чеського колоніста на Волині, що скінчив Православний Богословський Студіум у Варшаві і тепер став професором; далі запрошено на професорів двох звичайних військових священників /капеланів/: о. Ол. Калиновича і о.Віктора Романовського; обидва були природні українці /один з них, здається о.Романовський скінчив свого часу історико-філологічний інститут в Ніжені/ і не були фаховими вченими. Обидва являлись на лекції в своїй військовій уніформі, надягали в професорській кімнаті поверх мундура рясу, вішали хрест, і так викладали, вичитуючи курс з своїх зшитків. Звісна річ, авторитету у своїх слухачів вони не мали. Ходили чутки, що хотіли усунути й проф. Лотоцького й мене, але справедливість вимагає сказати, що відношення до нас обох з боку міністерських кругів було до кінця вповні коректне й доброзичливе.

В 1938-9 акад. році атмосфера в православних духовних кругах стала дуже напружена. Переслідування православ'я на Волині й на Холмщині, руйнування церков, насильне навертання на католицизм, ліквідація православних духовних семінарій у Крем'янці й у Вільні, замість яких було заложено чисто польський православний лицей у Варшаві, заложення у Гродні польського православного інституту, який мав видавати православні церковні книги польською мовою, - все це витворювало почуття пригнобленості й неспокою, і це відбивалося й на житті Православного Богословського Факультету. Почуття якоїсь непевності й тривоги обгортало професорів і студентів. Серед таких настроїв вибухла 1. вересня 1939 року війна з Німеччиною, яка зруйнувала Варшаву й цілу польську державу. Православний Богословський Факультет перестав існувати, і можна думати, що він ледве чи відродиться у сучасній Польщі.

СПРАВИ ВЕЛИКОЇ ІСТОРИЧНОЇ ВАГИ

Священний Синод Української Автокефальної Православної Церкви на своїй черговій сесії, що відбулася в Мюнхені, 24 серпня 1946 р. затвердив статут Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ в Мюнхені. Можна сказати, що справа з відкриттям вищої богословської школи стоїть уже на цілком реальному ґрунті. В свій час ми оголосили в газеті "Наше Життя" /29.6.46/, про заснування в Мюнхені Богословсько-Педагогічного Інституту. Зробили ми це на підставі ухвали Професорської Ради й попереднього /до розгляду Статуту/ благословення Св. Синоду, маючи на меті виявити контингент майбутніх слухачів школи і професорсько-викладових сил на богословському факультеті. А тимчасом в процесі опрацювання Статуту довелося змінити назву "Інститут" на "Академію". Хоч, як кажуть, суть справи не в назві, а проте й тут ми урахували всі найдрібніші моменти, зв'язані, з одного боку, з традицією нашого народу і з другого боку, з тими порядками, які існують в Західній Європі. Отже, назва "Академія" найбільше відповідає сучасним вимогам взагалі.

В історії духовної освіти на Україні Богословсько-Педагогічна Академія має відіграти свою визначну роль, зокрема на еміграції, після Православного Богословського Факультету в Варшаві, вона має стати осередком богословської науки і освіти, тим великим чинником, що має своїм завданням не тільки виховувати кадри духівництва та педагогів, але й організувати кадри наукових робітників та дослідників в питаннях церковно-релігійного порядку.

Справа відкриття Богословської Педагогічної Академії, це справа великої історичної ваги. Українська Автокефальна Православна Церква в своїй історії вперше матиме високу духовну школу, якою має стати Академія, оцей найвищий розсадник богословської науки і християнського вчення взагалі. Не можна ніяк погодитися з тими скремими людьми, які чомусь нарікають на те, що ми творимо таке велике діло. Мовляв і так багато у нас вищих шкіл, навіщо ще відкривати. Але на жаль, ці люди не бачать і не розуміють самої суті справи. Адже мова йде не про другий університет, не про другу Господарську Академію, а про вищу православну духовну школу. У нас вичерпуються вже кадри духівництва, нам потрібні нові кадри, і ці кадри може створити тільки спеціальний вищий учбовий заклад, який не тільки має дати фактичні богословські знання кандидатам, але й виховати дійсних пастирів і служителів нашої Церкви.

З другого боку, дехто думає, що відкриття вищої православної духовної школи наче створює якусь загрозу для греко-католицької школи. Це абсолютно невірно! Навпаки, існування двох вищих духовних учбових закладів, як закладів двох окремих обрядів, не тільки не знищить, а ще вище піднесе престиж обох українських Церков, як високих провідниць духовної культури українського народу. Дружні взаємовідносини, дружня співпраця на релігійному полі в душі взаєморозуміння і взаємодопомоги — піде лише на користь, як запорука єдності цілого нашого народу. Не сумувати і нарікати, а радіти й вітати треба те велике діло, яке роблять для нації дві могутні твердині Христової науки!

Богословсько-Педагогічна Академія УАПЦ, як єдиний репрезентативний вищий учбовий заклад духовного відомства, присвоїла собі право надавати титул доктора тим особам, що цього заслужили, згідно з положенням про докторат. Докторат в західній Європі — це особливий титул, це до певної міри нагорода на напружену працю, яку людина затратила, щоб здобути цілком достатні знання за своїм фахом

і цим самим заслужити собі почесний титул, як нагороду, як подяку від громадськості. Доктор — це цілком зріла людина — і не тільки в галузі науки, як кандидат для даної наукової діяльності, але у громадському житті. Чому ж не може УАПЦ мати своїх докторів, цих високих достойників богословської науки і християнського вчення взагалі? Хто може відібрати у неї це право? Чому не може Богословсько-Педагогічна Академія давати оцю високу нагороду тим, хто заслужив її? Я не кажу вже про те, що докторат, це той великий стимул до наукової праці, який має збуджувати науковий інтерес, зокрема у нашій молоді, що присвятила себе великій справі служити Церкві Христовій. Доктор у нашій понятті — це високе звання, на яке не кожний може розраховувати, а лише той, хто своєю працею заслужив його. В такому сенсі Богословсько-Педагогічна Академія й прийняла цей пункт про докторат в своєму статуті.

Важка і напружена праця стоїть перед нами. Багато ще сил треба присвятити, щоб як слід поставити справу навчання в Академії. І не одному, не двом, а цілій нашій громадськості треба спільними силами підносити це велике діло в житті нашої Церкви. Нам потрібні матеріальні засоби, потрібні ще й вискокваліфіковані викладачі сили, і я твердо переконаний, що засоби знайдуться, що викладачі сили зголосяться і віддадуть свою працю на побудування міцного фундаменту української богословської науки.

Проф. В. Петрів

С Т А Т У Т БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ УАПЦ

Статут Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ в Мюнхені, схвалений постановою Професорської Ради 21 червня 1946 р., був затверджений на Сесії Священного Синоду УАПЦ 24 серпня 1946 р. Немає чого казати, що статут в житті кожного закладу є важливим документом, значення якого аж ніяк не можна недоцінювати. Це саме той основний документ, що якнайточніше визначає як мету й завдання даного закладу, так і засади, що на них будується вся конкретно-практична робота установи.

Розділ I Статуту визначає назву, мету та місце осідку Академії "З меток піднесення релігійної та національної освіти та свідомості українського народу, розвитку богословської науки та поширення ідеї Української Церковної Автокефалії, як ідеї всеоб'єднаної, з благословення Свящ. Синоду УАПЦ, засновується Богословсько-Педагогічна Академія в Мюнхені, як висока духовна школа з чотирирічним курсом навчання. Кожна з цих тез і формул заслуговувала б на розкриття й докладне коментування. Як видно з вище назначеного, момент релігійний в освітній діяльності Академії цілковито пов'язується з національним. Справа йде про поєднання цих двох моментів, релігійного й національного в освітній праці Академії. Піднесення релігійної освіти і піднесення національної освіти та свідомості становить спряме і безпосереднє завдання новозаснованої Академії. Академія — висока духовна школа, тим самим викладача сторона праці доповнюється завданням розвитку богословської науки". Перервана нитка богословських наукових студій, що має за собою 300-літню традицію тих студій на Україні Київської Могиллянської Академії, Острозької Академії, Православного Богословського Факультету в Варшаві, знаходить собі продовження в планах і задумах нової вищої духовної школи, що є високою школою

УАПЦ і тим самим, природно, розробка православної теологічної доктрини повинна вестися в напрямку розроблення її, як української, автокефальної й церковної. Поширення ідеї Української Церковної Автокефалії, як ідеї всеоб'єднуючої, лягає в основу робіт Академії.

Церковність — ось те, що підкреслює Статут. Церковність в розробці наукових проблем, в викладовій практиці, в вихованні і разом з тим організації. Академія засновується з благословення Священного Синоду УАПЦ, не як вільна школа, а як школа в прямому підпорядкуванні Священному Синоду, як вищому правлячому органу Церкви.

Розділ другий говорить про "завдання й засоби". "Богословсько-Педагогічна Академія має своїм завданням: а/ наукову розробку питань церковно-релігійного і в зв'язку з тим філософсько-педагогічного характеру; б/ організацію кадрів наукових працівників та дослідників в питаннях церковно-релігійного порядку /в питаннях догматики, моралі, каноністики, літургії, церковно-релігійної літератури та мистецтва, особливо побожних звичаїв українського народу/; в/ підготувати відповідні кадри духовництва /катехитів, проповідників, місіонарів/ та виплекати достойних кандидатів на вищі церковно-адміністративні становища; г/ збільшити кадри педагогів-віруючих та національно-свідомих, що виховну роботу проводили б в консолідації з церквою; д/сприяти збільшенню числа мирян, віруючих та національно-свідомих та ідейно організувати їх на церковно-релігійному ґрунті. Завдання за статутом, витікають з накреслених і вище зазначених цілей. Тут не потрібний особливий коментар. Усе намічене тут є лише уточненням уже сказаного. Мова йде про генеральні форми реалізації, уже не про принципи й ідеї, а про людей, що стануть носіями цих ідей в творчому духовному житті Церкви: про дослідників-теологів і про теологів-духовництво, про педагогів і мирян, втягнених в цей процес нового життя, просякненого релігійністю.

Академія складається з двох факультетів: Богословського і Педагогічного, як це сказано в розділі III. Як відомо, Українська Православна Школа ніколи не занедбувала шкільної педагогічної справи. Навпаки, історична традиція нашої Православної Церкви багато ніж виразно вказує, що Церква наша весь час протягом всього свого існування активно змагається за перебрання на себе шкільної освітньої справи. Тим самим цілком безпідставною була аргументація й намагання розмежувати й відокремити богословську освіту й педагогічну. Одне передбачає друге. З першої витікає друга. Українське вчительство повинно бути вихованим в релігійному дусі, щоб в свою чергу серед своїх вихованців сіяти зерна високої євангельської Христової істини.

Дійсними студентами Академії є особи обох статів з закінченою середньою освітою; особи з незакінченою середньою освітою вступають до Академії на правах вільних слухачів /§ 9,10/. Після закінчення 4-річної освіти, по зложенні іспитів і по предложенні дипломної праці, студенти одержують титул магістра. "Цей титул, як сказано в статуті, управнює на викладання фахових предметів в середніх школах усіх типів /§ 16/. Положення про докторат уточнює справу набуття вченого звання доктора /§ 17/. Цій справі доводиться надати особливого значення, оскільки організація кадрів наукових працівників та дослідників в питаннях церковно-релігійного порядку становить одне з першочергових і, можна сказати, вирішальних завдань Академії. Православна церковна наука не може відстати в своєму розвитку від західно-європейської, католицької і протестантської. Умови часу між двох світових війн не були сприятливі

для того, щоб УАПЦ мала змогу розгорнути свою працю саме в цій ділянці. Те, що нині на еміграції опинилася велика кількість професури й наукових робітників, які можуть бути притягнені до активної співпраці в Академії, створює перед нами становище, якого не можна зневажити в інтересах Православної теологічної науки й Церкви. Оборона докторських дисертацій, надання докторського титулу особам, заслуженим в області науки, повинні набути широкого обсягу в науково-дослідній діяльності Академії. Як і кожна висока школа, Академія користується правами повної автономії та самоврядування /§18/

Ми не спиняємося на тих розділах і пунктах статуту, що торкаються питань внутрішнього адміністративно-організаційного розпорядку, органів правління, Професорської Ради факультетів, Професорської Ради Академії, Сенату, Ректора, Проректора, Вченого секретаря, Деканів і т.д. /Розділ VI, §§ 19-38/. Єдине, що доводиться виділити в статуті, це пункти, які говорять про кураторію Академії, оскільки саме ці пункти уточнюють організаційні форми взаємин та підпорядкування Академії Священному Синодові УАПЦ. "§ 39. Найвищим органом управління Богословсько-Педагогічної Академії є Кураторія, що складається з голови та 6 членів. Головою Кураторії є єпископ, що призначається на це становище Св.Синодом УАПЦ. Першим заступником голови Кураторії є Ректор Академії, а другий обирається з-поміж членів Кураторії. До членів Кураторії належать: а/ Декани факультетів, б/ Представник від Українського Центрального Комітету, в/ Делегат Центральної Української Червонохресної Організації та г/ Представник від Професури.

Члени Кураторії в питаннях віри і релігійного виховання є лише радниками Голови Кураторії. В інших питаннях члени кураторії мають право рішучого голосу".

В інших розділах статуту важно виділити й спинитися хіба що на розділі IX, § 46, який говорить про Видавництво Академії "§ 46. При Богословсько-Педагогічній Академії існує видавництво, завданням якого є: а/ видавати й розповсюджувати наукові праці, періодичну пресу, підручники, брошури та інші; б/ організувати та провадити друкарні; в/ заклади крамниці для продажу преси та книг". Розгорненню видавничої справи надаємо особливого значення, бо друкване слово є найкращим речизмом, яким Православна теологічна наука зможе пройти до найширших кіл українського громадянства. Лише при активній підтримці останнього Православна Богословсько-Педагогічна Академія зможе здійснити свої широкі і відповідальні завдання, які в ці важні роки лежать на ній.

Проф. Моралевич Я.

ПЛАН НАВЧАННЯ БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ УАПЦ

Богословсько-Педагогічна Академія УАПЦ покликана до праці нашим життям. В статуті ясно сказано, що завданням Академії є організація кадрів наукових працівників та дослідників у питаннях церковно-релігійного порядку; підготовка відповідних кадрів духовництва та збільшення кадрів педагогів віруючих і національно-свідомих.

Відповідно до цього й складено навчальний план в Академії. Найсамперед маємо зазначити, що в плані передбачено багато дисциплін, спільних для обох факультетів - богословського і педагогічного. Так що перший рік навчання буде спільний для всіх студентів і студенток Академії. Навчальний план для першого і другого семестрів охоплює переважно загально-освітні дисципліни. З фахових - лише ті, що обо-

в'язкові для студентів обох ресурсів. Отже, в першому році навчання всі студенти Академії слухають такі дисципліни:

- 1/ Вступ до богослов'я,
- 2/ Коротка церковна історія — всесвітня та українська,
- 3/ Християнська соціологія,
- 4/ Філософія з історією філософських ідей,
- 5/ Психологія загальна,
- 6/ Педагогіка з історією педагогіки,
- 7/ Біологія,
- 8/ Історія України,
- 9/ Старослов'янська мова,
- 10/ Українська мова,
- 11/ Нова мова /основна/
- 12/ Енциклопедія права,
- 13/ Державне право з історією політичних рухів,
- 14/ Політична економія з історією економічних ідей,
- 15/ Соціальна гігієна,
- 16/ Теорія, історія та практика співу,
- 17/ Гімнастика.

Починаючи з 3-го семестру з 2-го року навчання, студенти Богословського факультету слухають такі дисципліни:

- 1/ Святе письмо Старого завіту,
- 2/ Святе письмо Нового завіту,
- 3/ Церковна історія всесвітня,
- 4/ Історія української церкви,
- 5/ Церковна археологія /біблійна і християнська/
- 6/ Історія християнського мистецтва,
- 7/ Церковна архітектура,
- 8/ Основне богослов'я,
- 9/ Догматичне богослов'я,
- 10/ Моральне богослов'я,
- 11/ Порівняльне богослов'я,
- 12/ Пастирське богослов'я,
- 13/ Патрологія,
- 14/ Літургіка,
- 15/ Гомілетика,
- 16/ Сектознавство,
- 17/ Канонічне право,
- 18/ Адміністративне право,
- 19/ Старожидівська мова,
- 20/ Старослов'янська мова,
- 21/ Історія української мови,
- 22/ Грецька мова,
- 23/ Латинська мова,
- 24/ Нова мова /додаткова по вибору/,
- 25/ Церковний спів.

Крім теоретичних дисциплін, в навчальній пляні передбачено вправи та семінари з основних дисциплін та писемні праці на вибрані професорами теми. Щодо педагогічного факультету, то він поділяється на два відділи, в зв'язку з основними групами наук, що на цих відділах студіюються, а саме: гуманітарний та природничий.

Починаючи з 3-го семестру, студенти і студентки педагогічного факультету мають вислухати такі спільні для обох відділів дисципліни:

- 1/ Педагогічна психологія та філософія переходового віку,
- 2/ Психологія та позашкільна освіта,
- 3/ Географія всесвітня та України,
- 4/ Нова мова /додаткова по вибору/,

- Б/ Шкільний спів;
6/ Педагогічна гімнастика /інструкторський курс/.

Окремо студенти гуманітарного відділу мають прослухати такі гуманітарні дисципліни:

- 1/ Загальне мовознавство,
- 2/ Українське мовознавство,
- 3/ Зах.-європейська література,
- 4/ Історія слов'янських літератур,
- 5/ Церковно-слов'янська мова,
- 6/ Всесвітня історія,
- 7/ Методика рідної мови,
- 8/ Методика літератури,
- 9/ Методика історії.

Студенти природничого відділу мають прослухати такі дисципліни:

- 1/ Математика,
- 2/ Фізика теоретична,
- 3/ Фізика експериментальна,
- 4/ Хемія неорганічна,
- 5/ Хемія органічна,
- 6/ Зоологія хребетних і безхребетних,
- 7/ Ботаніка /морфологія і фізіологія рослин/,
- 8/ Геологія й мінералогія,
- 9/ Космографія,
- 10/ Методика географії,
- 11/ Методика математики,
- 12/ Методика природознавства,
- 13/ Методика фізики і хемії,

На педагогічному факультеті, крім теоретичних предметів, в навчальній програмі передбачено практичні студії-вправи, семінари та письмі праці на вибрані професорами теми.

З наведеного плану навчання видно, що навчальний план Педагогічного факультету не є дублюванням навчального плану будь-якої іншої української високої школи; він є цілком відмінним від навчальних планів існуючих українських високих шкіл, і Педагогічний факультет Академії — це своєрідний факультет з власними методами навчання і з власним укладом життя.

БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

До всіх Синів Українського Народу і до всіх Братів Християн

"Пізнаєте Істину, і Істина зробить вас вільними". /10.8.32/.

Дорогі Брати в Господі!

З того часу, як з'явилося зло на землі, не перестав топитися боротьба між добром і злом, між правдою і неправдою, між любов'ю і ненавистю, між світлом і темрявою.

Який чинник опановує людством, таке воно й життя веде. Історія Ізраїля старого заповіту найкраще це показала. Як тільки люди забували Бога й починали ходити за прихотями своїми, шляхом своїх тілесних мудрувань, зразу зникала правда з-між людей, зникала любов, зникала радість, — починалися муки, страждання. Як тільки поверталися до Бога, поверталася до них і все те добре, що дає людям щасливе життя.

Світло Христової Євангелії освітлює всі тайники людського життя. Тепер уже в темряві ходить тільки той, хто не хоче світла. Одна-че й тепер коли деякі люди побажали поставити свій розум вище розуму Євангельського, повторилося те саме, що було з давнім Ізраїлем. Мільйони людських жертв, мільйони калік, море крові, море сліз; руїни цілого культурного світу, руїни таких культурних цінностей, яких уже не можна відтворити; мільйони бездомних, для яких "світ великий але немає де дітись", — це ті сурові докази, що свідчать, як небезпечно кидати прості шляхи життя, вказані Христом, і ходити по шляхах інших мудрувань.

Ми були свідками, як ширилися антихристиянські думки, і результатом цього тепер перед усіма народами світу стає у всій своїй величчї Величний Божий клич: "Вибери собі життя або смерть!" І ми чуємо з усіх боків: "Не смерть, а життя!". "Назад до Бога, назад до Христа!".

Український нарід ніколи не був байдужим до покликів євангельських. І хоч гірка доля гнітила його, але дух його завжди прагнув уперед, до волі й братерства, яке приніс на землю Божий Син. Тому й тепер він, в значній своїй частині, не зважаючи на свій стан бездомного життя, все ж таки не хоче відставати й бути байдужим до того святого клича. Він хоче жити, але жити гідно, за законами Євангельської Правди, в родині Христових громад, в Єдиній Христовій Родині цілого християнського світу, як достойний член Христової громади.

Знаючи, що без доброї науки не можна розпізнати добро і зло, через те, що зло часто перебирається в тогу добра, український нарід на еміграції, об'єднаний Українською Церквою, в імені Церкви заснував вищу богословську школу, що має назву БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В МЮНХЕНІ. Заснував цю школу для того, щоб виховати добрих досвідчених пастирів Церкви, добрих вчителів і вчительок, здібних відроджувати

Дух Христа в серцях нашої молоді. Богословсько-Педагогічна Академія не ставить своєю метою якусь конкуренцію іншим школам, вона не є чинником політичного виховання. Вона переконана, що перед Богом всі люди рівні і Господь всім хоче спастися і до розуміння Правди прийти (І Тим./), і тому має щире бажання з-поміж українського Народу виплекати пишну квітку Богознання, щоб вплести цю квітку в вінок Слави Бога нашого на землі.

Ми звертаємось до вищих шкіл, до ревнителів Христової Науки, до наших Християнських Церков — Православних /як російська, грецька та інш./, Католицької, Грекокатолицької, Євангелицької по-братерському допомогти — коштами, богословською літературою, бібліями та іншою літературою для створення бібліотеки, а також шкільними приладами для педагогічного факультету та ін.

Минув час різних релігійних суперечок. Життя кличе всіх нас до єдності в єдиній ідеї Христа. Ми напружуємо всі зусилля до того святого ідейного єднання і віримо, що брати в Господі почують наш голос.

Мюнхен, Дахауерштрассе 9/1
Богословсько-Педагогічна Академія УАПЦ

Кураторія

Ректорат

ПРАВИЛА ПРИЙОМУ СТУДЕНТІВ
ДО БОГОСЛОВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ
УАПЦ

В додаток до оголошення, що було надруковане в часописі "Наше Життя" від 29 червня 1946 року, повідомляємо всіх зацікавлених осіб, що назву "Богословсько-Педагогічний Інститут" постановою Професорської Ради від 4 липня змінено на назву "Богословсько-Педагогічна Академія УАПЦ".

Статут Академії затверджений Св.Синодом УАПЦ.

Оголошення від 29 червня ц.р. про прийом студентів залишається в силі й надалі. Тепер подаємо ще деякі відомості.

Дійсними студентами Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ можуть бути лише ті чоловіки й жінки, що мають закінчену середню освіту.

Для вступу до Академії треба подати прохання на ім'я п. Ректора Академії про зарахування студентом на Богословський або Педагогічний Факультет Академії. До прохання треба додати:

- 1/ Короткий життєпис.
- 2/ Матуральне свідоцтво, а якщо такого немає, то якесь інше шкільне свідоцтво.
- 3/ Свідоцтво про хрещення.
- 4/ Свідоцтво про сповідь і причастя.
- 5/ Свідоцтво від лікаря про стан здоров'я.

На основі розділу IV §§ 9 і 10 Статуту Богословсько-Педагогічної Академії УАПЦ дійсними студентами Академії можуть бути лише особи обох статей, що мають закінчену середню освіту. Інші особи можуть бути тільки вільними слухачами, з правом складання іспитів за прослуханий курс в Академії.

Однак для тих осіб, що не мають закінченої середньої освіти і побажають скласти матуру при Академії, відкриваються матуральні курси. Після закінчення курсів і складення матуральних іспитів слухачі зараховуються дійсними студентами Академії.

Прохання подавати на адресу: Мюнхен, Дахауерштрассе 9/1, Богословсько-Педагогічна Академія.

Про початок і місце навчання в Академії буде оголошено в пресі.

Ректорат